

Kraków, Konferencja I FUP, 20 - 21 września 2019

Aniela Białowolska – Tejchman, Wiceprzewodnicząca Komisji Krajowej Sekcji Nauki NSZZ Solidarność ds. Współpracy Międzynarodowej

„Międzynarodowa działalność związkowa”.

KSN NSZZ „Solidarność” jest członkiem założycielem organizacji „Education International” (EI), której oddziałem europejskim jest ETUCE (European Trade Union Committee for Education).

W ramach ETUCE działa Komitet Stały ds. Szkolnictwa Wyższego i Nauki o nazwie HERSC (Higher Education and Research Standing Committee). Na spotkaniach HERSC, w których uczestniczę od 2017 roku, omawiane są najważniejsze sprawy związkowe dotyczące edukacji głównie w obszarze europejskim.

Współpraca europejska

HERSC aktualnie zajmuje się wieloma zagadnieniami, a w szczególności są to: Wolność Akademicka, Program ERASMUS, Europejskie Sieci Uniwersytetów, Proces Boloński i jego przyszłość, a także stara się przeciwdziałać pogarszającym się warunkom pracy i zatrudnienia w krajach europejskich.

Najważniejsze bieżące zagadnienia w edukacji międzynarodowej:

W listopadzie 2018 roku, w Atenach, odbyła się Konferencja Specjalna na której przyjęto **„Rezolucję w sprawie wolności akademickiej”**. Rezolucja ta, przetłumaczona na język polski jest zamieszczona na stronie KSN.

ETUCE prowadzi kampanię p.t. „Kształtowanie przyszłości Europy z nauczycielami” mającą na celu wzmocnienie pozycji nauczycieli akademickich i nauczycieli oraz znaczenia edukacji w społeczeństwach krajów europejskich.

ETUCE wspierała tureckie związki zawodowe w ich walce z prześladowaniem pracowników edukacji, gdzie bardzo duża liczba nauczycieli akademickich i naukowców była sądzona lub osadzona w więzieniach za podpisanie petycji pokojowej. Szczęśliwie, sytuacja została już rozwiązana w początkach września przez turecki sąd.

Francuscy koledzy zwrócili uwagę członków HERSC na **nowe regulacje w szkolnictwie wyższym we Francji** polegające na znacznym zwiększeniu opłat za studia dla studentów zagranicznych. ETUCE przygotowało list solidarnościowy w imieniu HERSC i ETUCE, który został ciepło przyjęty przez kolegów z Francji i pozostałych członków HERSC.

Na posiedzeniu **Rady ds. Edukacji**, omawiano propozycję w sprawie przyszłej edycji Programu Erasmus, Programu „Horyzont”, zagadnienia związane z Europejskim

Obszarem Edukacji oraz przyjęto zalecenia w sprawie automatycznego wzajemnego uznawania osiągnięć w szkolnictwie wyższym i średnim II stopnia.

Europejski Sektorowy Dialog Społeczny (ESSDE) – spotkania Grup Roboczych ds. Szkolnictwa Wyższego ESSDE, skupiały się ostatnio na następującej tematyce: Projekt „Uniwersytety Europejskie”, finansowanie szkolnictwa wyższego, środowisko pracy w szkolnictwie wyższym, nauczanie akademickie, dialog społeczny, zarządzanie kolegialne, fundusz emerytalny RESAVER.

Proces Boloński

W czerwcu 2019, z okazji 20. rocznicy Procesu Bolońskiego odbyła się Konferencja zorganizowana przez Uniwersytet Boloński. Następne spotkanie ministerialne odbędzie się w maju 2020 we Włoszech i będzie poświęcone przyszłości Procesu Bolońskiego.

Członkowie HERSC dyskutowali o tym, jak ETUCE może przygotować się na spotkanie ministerialne i zasugerowali opracowanie kwestionariusza oraz zaleceń na podstawie tematów takich jak: wolność akademicka i warunki pracy w szkolnictwie wyższym i nauce, wymienionych w broszurze „Academics United for Quality Higher Education (2018)”, która została przedstawiona na poprzednim spotkaniu ministerialnym Procesu Bolońskiego w Paryżu w roku 2018.

Koledzy z Norwegii przygotowali i przedłożyli raport „Generacja niepewna”, który podkreśla związek między złymi warunkami pracy a jakością badań.

Zapewnienie podstawowych wartości i wymiaru społecznego w nauczaniu i uczeniu się

Robert Napier, wiceprezes Europejskiej Unii Studentów (ESU) na spotkaniu HERSC podkreślił znaczenie prowadzenia polityki zapobiegającej wykluczeniu społecznemu na uczelniach wyższych i poinformował członków HERSC, że kraje często nie mają skutecznej strategii radzenia sobie z wymiarem społecznym w szkolnictwie wyższym. Grupa doradcza BFUG (Bologna Follow-up Group) ds. Wymiaru Społecznego opracowuje obecnie zestaw celów i wytycznych mających na celu poprawę tej kwestii, które zostaną przedstawione ministrom na konferencji ministerialnej Procesu Bolońskiego w 2020 roku. Studenci chcieliby monitorować wdrażanie wymiaru społecznego w szkolnictwie wyższym w całej Europie. Na przykład po ankiecie przeprowadzonej przez ESU na temat Białorusi, która przystąpiła do EHEA dopiero w 2015 roku ujawniono, że nie osiągnięto tam autonomii uniwersytetów i zaangażowania studentów w proces decyzyjny oraz brakowało przejrzystości w zakresie sposobu, w jaki mianowano rektorów.

Robert Napier przedstawił też temat uczenia się i nauczania w przebiegu Procesu Bolońskiego i podkreślił, że oba są równie ważne. Ostrzegł również, że społeczny wymiar cyfryzacji może być bardzo szkodliwy, jeśli nie będzie prawidłowo prowadzony. Powiedział, że finanse nie powinny być jedynym problemem, ponieważ istnieje wiele sposobów poprawy wymiaru społecznego, które nie wymagają pieniędzy.

Członkowie HERSC z zadowoleniem przyjęli prezentację Roberta Napiera i wskazali, że nauczyciele potrzebują rozwoju zawodowego, aby dostosować się do zróżnicowanej populacji studentów, że należy odnotowywać liczbę studentów znajdujących się w niekorzystnej sytuacji oraz że uczelnie powinny być nagradzane, jeśli przyjmą studentów znajdujących się w trudnej sytuacji.

Podstawowe Wartości i Wolność Akademicka – analiza działania Rezolucji przyjętej na Konferencji Specjalnej w Atenach

Członkowie HERSC omówili sposoby realizacji Rezolucji w sprawie wzmocnienia wolności akademickiej w Europie.

Podkreślono znaczenie ram prawnych dla ochrony wolności akademickiej, ale też zwrócono uwagę na znaczenie oddolnych praktyk. Podkreślono, jak skuteczne mogą być kampanie, np. w celu zwiększenia świadomości w zakresie niepewnych kontraktów naukowców. Zwrócono uwagę na dominację badań związanych z biznesem, która jest problemem w wielu krajach, a także na wywieranie presji na nauczycieli, aby udostępniali materiały on-line. Podkreślano potrzebę budowania sojuszy z grupami takimi jak Rada Europy i „Zagrożeni uczeni”.

Dyskutowano o sposobach pomiaru wolności akademickiej i opracowaniu szeregu wskaźników w celu zebrania dowodów, które można byłoby zmierzyć na podstawie danych zarówno jakościowych, jak i ilościowych.

Na przykład, aby oszacować liczbę niepewnych umów, można wykorzystać dane z oficjalnych raportów. Aby określić autonomię zawodową i wpływ, jaki przedsiębiorstwa mogą mieć na badania, można dokonać obliczenia procentu finansowania pochodzącego z zasobów zewnętrznych. Jeśli chodzi o kolegialność, zaproponowano obliczenie liczby członków Rad, którzy są powoływani w stosunku do tych, którzy są wybierani.

Obciążenia administracyjne ograniczają autonomię naukowców, ponieważ rosnąca liczba niepotrzebnych zadań odbiera im możliwości prowadzenia badań i działań edukacyjnych. Zaproponowano kwestionariusz do zbadania jaki procent czasu poświęca się na nadmierne zadania administracyjne.

Stwierdzono też, że strajk jest najskuteczniejszym sposobem ochrony wolności akademickiej, ale niektóre kraje mają surowe przepisy dotyczące strajków w sektorze publicznym.

W społeczeństwie należy zwiększyć świadomość, aby ludzie rozumieli znaczenie wolności akademickiej, na przykład związki zawodowe zajmujące się edukacją mogą aktywnie prowadzić kampanie na rzecz finansowania publicznego.

Szczególnie zaniepokojenie wywołuje wzrost liczby kursów uniwersyteckich organizowanych przez prywatne firmy ale także potrzebne jest zwiększenie świadomości na temat zagrożeń związanych z prywatyzacją edukacji.

Rządy muszą mieć strategie w zakresie tematyki i rozwoju badań, a instytucje szkolnictwa wyższego powinny mieć więcej możliwości współpracy przy mniejszej konkurencji.

Instytucje szkolnictwa wyższego muszą upubliczniać swoje niepowodzenia, aby wiedzieć jak poprawić sytuację w przyszłości.

Obserwatorium Magna Charta Universitatum - podstawowe wartości w badaniach

David Lock, Sekretarz Generalny Obserwatorium Magna Charta Universitatum, przedstawił członkom HERSC zasady działania Obserwatorium i prace, które ta instytucja prowadzi, w efekcie czego działalność jej uzyskała już zasięg globalny.

Magna Charta zostanie wkrótce poprawiona i uzupełniona, aby lepiej pasowała do potrzeb poszczególnych uniwersytetów, a w nowej wersji ma być ogłoszona na konferencji ministerialnej Procesu Bolońskiego w 2020 roku.

David Lock przedstawił też projekt „Living Values Observatory”, który został przygotowany z okazji 30-lecia pracy Obserwatorium, a celem tego projektu jest zbadanie, w jaki sposób wartości Magna Charta są rzeczywiście stosowane na uniwersytetach przez pracowników i studentów. Rezultatem tego projektu będą wytyczne pomagające uniwersytetom we wdrażaniu ich podstawowych wartości, a także uczelnie będą mogły przeglądać i zmieniać priorytety swoich wartości oraz lepiej angażować swoich pracowników i studentów.

W odpowiedzi na pytania członków HERSC dotyczące definicji doskonałości i zdolności uniwersytetów do przyjęcia tych wartości bez odpowiedniego finansowania, wskazał że uniwersytety powinny przestrzegać rygorystycznych i uczciwych procedur, a także przypominał, że przejrzystość i uczciwość to wartości, które nie zależą od zasobów finansowych.

Przedstawiciel HERSC podkreślił, że dobre samopoczucie pracowników oraz uczciwe i godne warunki pracy są elementami określającymi doskonałość na uniwersytetach.

EQAR - najnowsze osiągnięcia w zakresie rozwoju Agencji Zapewnienia Jakości (w Polsce jest to PKA - Polska Komisja Akredytacyjna)

EQAR to Europejski Rejestr Agencji Zapewnienia Jakości do którego należy PKA

EHEA (European Higher Education Area) - W 2015 roku w Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego przyjęto Europejskie Standardy i Wytyczne dla Zapewnienia Jakości (ESG - European Standards and Guidelines for Quality Assurance) w celu poprawy jakości edukacji i zaufania do instytucji edukacyjnych oraz ułatwienia mobilności.

Instytucje szkolnictwa wyższego są odpowiedzialne za jakość i zawartość oferowanych kursów, a 78% instytucji przestrzega ESG już od 2015 roku.

Nadal problemem jest przejrzystość działań w szkolnictwie wyższym, ponieważ wiele ministerstw wciąż powołuje członków Rad uczelni, a konieczne jest wyraźne oddzielenie zewnętrznego zapewnienia jakości od innych dziedzin działalności instytucji edukacyjnej. Konieczne też są dalsze oceny zewnętrzne uniwersytetów i w tym celu przygotowywana jest zewnętrzna baza danych Zapewnienia Jakości.

Po 30 latach działania Agencji Zapewnienia Jakości, 63% szkół wyższych uważa, że uznawanie kwalifikacji nadal stanowi problem w całej Europie. Uważa też, że instytucje szkolnictwa wyższego powinny wdrażać strategię Zapewnienia Jakości również przy udziale studentów.

Niektóre kraje włączyły ESG do swojego ustawodawstwa krajowego i opracowały metodologie odpowiednie do celu.

Członkowie HERSC analizowali rolę jaką związki zawodowe mogą odgrywać w Zapewnianiu Jakości i doszli do wniosku, że zaangażowanie związków zawodowych w dziedzinie edukacji zależy od agencji krajowych, a nie od działalności EQAR.

Education International (EI) zaangażowane jest w prace prowadzone przez ILO (Międzynarodową Organizację Pracy) UNESCO i OECD w obszarze HER (Szkolnictwa Wyższego i Nauki) jak również w prace w sprawie otwartego dostępu do publikacji naukowych oraz raportu na temat modelu biznesowego Elseviera.

EI zaprasza członków do napisania krótkiego świadectwa z ich perspektywy jako naukowców.

W sprawie **Konsorcjum Europejskiej Infrastruktury Badawczej** (ERIC) ETUCE wyraża zaniepokojenie warunkami zatrudniania personelu pracującego dla tej jednostki. Zasugerowano, że Komisja Europejska powinna wyjaśnić funkcjonowanie struktur ERIC, a członkowie HERSC zostali poproszeni o zbadanie w swoich krajach ojczystych zasad działania tego konsorcjum.